

CIÈNCIA

XIMPANZÉS MALTRACTADORS DE FEMELLES

TEXT__ DAVID BUENO

DE VEGADES ELS XIMPANZÉS es comporten de manera agressiva cap als seus congèneres. Fa temps que s'estudien les batusses que de tant en tant mantenen els mascles de diferents grups, i se sap que en alguns casos diversos mascles s'han associat per assassinar un company que s'hagi mostrat especialment dominant. Joseph T. Feldblum i els seus col·laboradors, en diverses universitats i centres de recerca dels EUA, han analitzat un comportament agressiu molt específic que manifesten alguns ximpanzés mascle cap a les femelles del seu grup. Els resultats, publicats a *Current Biology*, indiquen que, paradoxalment, aquests mascles tenen més descendents que els no agressius, perquè les femelles que s'han aparellat amb ells rebutgen posteriors còpules amb altres mascles,

NO EXTRAPOLABLE A HUMANS

Abans de continuar, però, cal fer alguns aclariments importants per evitar treure de context aquests resultats i fer interpretacions errònies. Els estudis etològics que se

centren en el comportament dels primats acostumen a tenir una gran repercussió, atès que són els parents evolutius vius més propers que tenim, especialment els ximpanzés, els bonobos, els goril·les i els orangutans –que genèricament s'anomenen primats antropomorfs–, i també per l'aparent similitud d'alguns d'aquests comportaments amb els nostres.

Tanmateix, les diferències de comportament que mostren entre ells i amb nosaltres són molt significatives, per exemple pel que fa a l'estructura social. En el cas de l'espècie humana, sempre cal tenir en compte els aspectes culturals i d'aprenentatge. Per aquest motiu s'ha de vigilar molt a extrapolar qualsevol conclusió en primats a la nostra espècie. És a dir, aquests resultats no són comparables amb la violència de gènere en humans.

Per a aquest treball, els investigadors van fer un seguiment d'un grup nombrós de ximpanzés del Parc Nacional de Gombe, a Tanzània, durant 17 anys. Van valorar la freqüència amb què alguns mascles agredeixen les femelles,

el tipus d'agressió, el comportament reproductor de les femelles agredides respecte a les altres i el nombre de descendents que tenien aquests mascles en comparació amb la resta de mascles, a partir de proves genètiques de paternitat. Aquestes agressions, que majoritàriament fan els mascles que ostenten un rang jeràrquic més alt dins el seu grup social, consisteixen en grunys amenaçadors puntuals i en cops violents esporàdics quan passen pel seu costat, sense cap interacció directa immediatament posterior amb les femelles agredides.

En els ximpanzés, les femelles són fèrtils deu dies cada mes, un període durant el qual la morfologia dels seus genitals canvia ostentosa: s'inflen i es pigmenten. Els mascles només intenten copular amb elles durant aquest període, i un cop ho han fet no mostren cap impediment perquè altres mascles també s'hi aparellin. En aquest sentit, es diu que els ximpanzés són promiscus.

Però Feldblum i els seus col·laboradors han detectat diferents comportaments. Van

Alguns ximpanzés mascle són agressius amb les femelles. Un nou estudi corrobora que darrere de tot plegat hi ha l'afany de reproduir-se

observar que, quan una femella s'aparella amb un mascle que no l'ha agredida, manté també altres relacions amb altres mascles durant el seu període de fertilitat, la qual cosa fa que la probabilitat que el primer mascle amb qui s'ha aparellat sigui el pare del fill que concebi disminueixi molt. En canvi, si s'aparellen amb un mascle que les ha agredit prèviament, abans que entressin en el període fèrtil, rebutgen aparellar-se amb altres mascles, la qual cosa afavoreix que els mascles agressors siguin els pares dels fills concebuts. Per això aquests mascles tenen més descendents que els altres.

Segons els autors de l'estudi, es tracta de la primera prova genètica d'un procés de coerció sexual en mamífers socials. Sigui com sigui, aquests resultats no són extrapolables a l'espècie humana, en què malauradament la violència de gènere és un autèntic flagell social, que no admet absolutament cap justificació.

___ David Bueno és investigador i professor de genètica a la Universitat de Barcelona